

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXV. Exemplum à vetustis temporibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

τοῖς γράμμασι δύο δ' ἦν ταῦτα. τὸ μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Θεᾶς. τὸ δ' ἰ τοῖς ἐκτός κ' πόλιν δήμοις διαπεμφθέν· ὁ δ' ἡ τῆ παρῆση προσήκον ὑποθέσει ἐμοί γε δοκεῖ παρεθέσθαι. ὡς ἀν διατῆς ἰστορίας μένοι καὶ διαφυλάττοιτο τοῖς μεθ' ἡμᾶς, ἢ τὰδε τῆ γραμματικῆ ἐκθεσίς, πρὸς τ' ἀληθείας κ' τῶν ἡμετέρων διηγημάτων πίσωσιν. εἰληπῆται δ' ἔξ ἀυθενικῆς παρ' ἡμῶν φυλαττομένη βασιλικῆ νόμος, ὡ καὶ τ' ἀυθενικῆς ἐγγραφῆς ὑποσημείωσις, τ' ἔ λόγος πίσωσεως οἷα τιμ σφραγίδι κατασημαίνει τὴν μαρτυρίαν.

Alegerit. Sunt autem duæ: altera ad Ecclesias Dei directa; altera ad singularum urbium populos à nostra religione alienos. Quam quidem utpote præsentis argumento convenientissimam, hic inferendam esse duxi; tum ut historiarum monumentis prodita ejus exemplaria, apud posteros perpetuò conserventur; tum ut narrationis nostræ fides ac veritas confirmetur. Descripta autem est ex authentico exemplari legis Imperialis, quod apud nos servatur. Cui Principis manu apposita subscriptio, orationis nostræ veritatem tanquam sigillo quodam altruit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Νόμος Κωνσταντίνου πρὸς εἰς Θεὸν ἑυσεβείας κ' χριστιανισμοῦ.

Νικητῆς Κωνσταντίνος, Μέγιστος Σεβαστός, ἐπαρχεῶται Παλαιστίνης.

ἮΝ μὲν ἀνωθεν τε κ' κάλαι ὄσα τοῖς ὀρθῶς κ' σωφρόνως πρὸς τὸ κρείττον ὁδοξάζουσι, ἐκδηλῶς ἡ διαφορά, κ' πᾶσαν ἀνεύρηγστα πόρρωθεν ἀμφιβολίαν. ὅσω τῷ μέσῳ δηλατῆν ἡ ἀρετὴν σεβασμωιάτῳ τ' χριστιανισμῷ θεραπειᾶν ἀκριβοῦς ἀξελήρησις, ὄσα τὰς πρὸς αὐτὴν ἐκπεπολεμημένους τε κ' κατὰ φρονήτικῶς ἐχολίας. νικητῆς καὶ μάλλον ἐπιφανετέρας πράξεις ἐκατορθώμασι λαμπροτέροις, τό, τε τῆς ἀμφιβολίας ἀλογον ἁποδέδεικται, καὶ ὁπόση τις ἐστὶν ἡ ἔμεγαλη Θεῷ δυνάμει, ἡνίκα τοῖς μὲν πιστῶς τὸν σεμνότατον σέβασσι νόμον, κ' μηδὲν τῷ ὄσα φελλμάτων ὄσα λυῖεν τολμῶσιν, ἀφθονα τὰ ἀδαδὰς πρὸς τὰς ἐγχειρήσας ἰσχυρὸς δρῆσῃ, καὶ μετ' ἐπιπέδων ἀγαθῶν ἀπαντήσῃ. τοῖς δ' τὴν ἀσεβῆ λαεῶσι γνώμην, πρὸς τὰς πρῆμαίσεις ἀκόλατὰς τὰ ἀποδαίνοντα. τίς γὰρ ἀγαθὸς τυχοῖ τινός, τὸν τῶν ἀγαθῶν αἴτιον Θεὸν ἔτε γινώσκων, ἔτε τὰ προσήκοντα σέβεν ἐθέλων πῖσιν ἢ τὰ ῥηθέντα καὶ τὰ ἔργα δίδωσιν.

CAPUT XXIV.
Lex Constantini de pietate in Deum, & de Christiana religione.
Victor Constantinus Maximus Augustus, Provincialibus Palestina.

Ampridem apud eos qui rectè & sapienter de Deo sentiunt, evidenti discrimine, quo omnis dubitatio removetur, apparuit quantum interesset inter studiosos observatores venerandæ Christianorum religionis, & inter eisdem oppugnatores & contemptores. Nunc verò evidentionibus argumentis, & rebus gestis multò illustrioribus, tum dubitationis ipsius absurditas, tum quanta sit summi Dei potentia, declaratur. Quippe his quidem qui venerandam legem fideliter colunt, nullumque ejus præceptum audent dissolvere, omnium bonorum copia, & ad ea quæ aggressi sunt perficienda vires idoneæ cum bona spe ac fiducia suppetunt. His verò qui impiam sententiam amplexi sunt, convenientes rerum eventus contigerunt. Nam quis est, qui cum Deum bonorum Auctorem non agnoscat, eumque debito cultu venerari recuset quicquam boni unquam consequatur? Res certè ipsæ dictis nostris fidem faciunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Υπόδειγμα ἐκ παλαιῶν χρόνων.

Εἴαν τις εἰς τὰς ἀνωθεν καὶ εἰς δευρο ὄσα λείαντας χροῖνας ἀναδοράμοι τῶ νῶ, κ' τὰς πρῶτερον ἡρομένους πράξεις, κατὰ τοῖς λογικῶς πάλιας ἀν ἔυροι τὰς μὲν ὄλοι δικαίαν κ' ἀγαθὴν προκατεβάλλου τοῦ πρῆμα.

CAPUT XXV.
Exemplum à vetustis temporibus.

Quod si quis superiora tempora ad nos usq; deducta cogitatione repetat, & res olim gestas contempletur animo, omninò reperiet; eos quidem qui justitiam ac probitatem fundamentum sibi rerum agendarum constitue-

tunt, felicem consiliorum exitum fortit-
 os esse, & tanquam ex dulci quadam
 radice suavissimum quoq; fructum per-
 cepisse. Illos vero qui injusta facinora
 auli temerario attentarint, & qui ad-
 versus Deum ipsum vefania mentis fue-
 rint elati, nullumque pietatis erga ge-
 nus humanum sensum habuerint; sed
 exilia, infamiam, bonorum publica-
 tiones, caedes & huiusmodi plurima ir-
 rogaverint; quique nec penitentiam
 egerint unquam, nec ad meliorem fru-
 gem animum suum revocaverint, pa-
 rem quoque mercedem retulisse. At-
 que hæc non absurdè, nec præter ratio-
 nem eveniunt.

CAPI T XXVI.

De iis qui persecutionem passi sunt, & de
persecutoribus.

NAm quicumque cum iusto animi
 proposito adagendum accedunt,
 & timorem Dei perpetuò præ oculis
 habent, constantem erga illum retinen-
 tes fidem; quique præsentis vitæ minas
 ac pericula, spei futurorum bonorum
 minimè anteponunt: hi quamvis multa
 acerba ac molesta brevi temporis spatio
 experti sint, tamen spe majorum præ-
 miorum quæ sibi recondita esse firmissi-
 mè credunt, ingruentia mala nequa-
 quam agro animo pertulerunt. Sed quo
 graviores experti sunt calamitates, eò
 clariorem gloriam reportarunt. Qui
 vero iustitiam & aequitatem contemp-
 serunt; & qui nec Deum ipsi agnove-
 runt, nec eos qui Deum fideliter cole-
 rent, contumelias ac supplicia acerbis-
 simis afficere dubitarunt: & qui seip-
 sos quidem, qui ob huiusmodi causam ho-
 mines in iudicium adductos præna affi-
 cerent, miseros esse non iudicaverunt; il-
 los vero qui in tantis malis integram er-
 ga Deum pietatem nihilominus con-
 servarent, felices ac beatos esse: horum
 exercitus partim cæsi, partim in fugam
 versi. Cunctis denique præliis victi, ipsi
 tandem succubuerunt.

CAPI T XXVII.

Quòd persecutio bellum gerentibus malorum
causa existuerit.

EX huiusmodi sceleribus orta sunt
 bella gravia, & exitiales vastationes.
 Hinc rerum quidem ad quotidianū vi-
 tæ usum necessariarum penuria; malo-
 rum vero ingruentium copia. Hinc est
 quod tantæ impietatis auctores in extre-

των κρηπίδα, εἰς ἀγαθὸν καὶ περὶ ἀγαθῶν
 τὰς ἐχειρήσας πέρας, καὶ οἶον ἀπὸ ρίζης τῆς
 ἠδ' εἰας κομισαμένους καὶ τὸν καρπὸν γλυκο-
 τὰς δ' ἀδίκους ἔπιχειρήσαντας τολμῶν, καὶ
 πρὸς τὸ κρείττον ἀνοήτως ἐμμανείας, ἢ πρὸς
 τὸ ἀνθρώπινον γένος λογισμὸν ὅσον ἐδ' εἶνα λα-
 βόντας· ἀλλὰ φυγὰς ἀτιμίας, δημεισε-
 σφαγὰς τοιαῦτα πολλὰ τολμήσαντας, καὶ
 ἐδ' ἐμειλαμελθέντας πρὸς, ἐδ' ἐτὸν νῦν ἔπιπε-
 ψάντας πρὸς τὰ καλλίω, ἴσων καὶ τῆ ἀμο-
 βαίων τυχήσας, καὶ ταῦτά γε ὅσα ἀπεκατα-
 ἐδ' ἀν' ἀπὸ λόγῃ συμβαίνοι.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κς'

Περί διωχθέντων & διωχόντων

Οσοι μὲν γὰρ κατὰ δικαίας γνώμης ἐπι-
 νῶνας ἐρχομένη πρᾶξις, καὶ τὸν τῆ κρείττο-
 νος φόβον διωκεῖως ἔχουσιν ἐν νῶ, βεβαίως
 τὴν περὶ αὐτὸν φυλάττοντες πίσιν, καὶ τὰς πα-
 ρόντας φόβους τε καὶ κινδύνους ἐκἀγαθῶν τῶν
 μελλουσῶν ἐκείνων ἐλπίδων ἀσβεστῶν ἐπι-
 κᾶν εἰ πρὸς καιρὸν διυχερῶν τιῶν περιστά-
 σῶν μείζονας ἑαυτοῖς ἀποκείως πιστεύου-
 μάς, ἐδ' ἐτὰ πρῶτα σόντα βαρέως ἠδ' ἄσπασ-
 ἀλλὰ τὸν τῶ λαμπεδέρας ἐτυχὸν ἐπιλείπει,
 ὅσω καὶ βαρύτερων τῶν χαλεπῶν ἐπιπέσειν αὐ-
 οἶσι δὲ ἢ τὸ δίκαιον ἀτιμῶς παρῶν, ἢ τὴ
 κρείττον ἐκ' ἐγνωσαν, καὶ τὰς τέτοπιστῶν μα-
 υρίας ὑβρεσι καὶ κολάσειν ἀντικείσας ἀπὸ
 λῆν ἐτέλησαν, καὶ ἔχ' ἑαυτὰς μὲν ἀθλιῶν ἐ-
 οἶς διὰ τὰς τοιαύτας ἐκὸλασον πρῶτα
 ἔκριναν, ἐν δ' αἰμόνας ἢ καμαραστῶν, τὰς
 μεχρὶ τῶν τοιούτων τὴν πρὸς τὸ κρείττον δι-
 σωζομένης εὐσέβειαν, τέτων πολλὰ μὲν ἐπι-
 σῶν σφαίαι. πολλὰ δ' εἰς φυγὴν ἐπέστησαν
 πᾶσα ἢ τέτων πολέμα πρῶτα εἰς ἐξο-
 τῶν ἔληξεν ἦσαν.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ.

Ὅπως ὁ διωγμὸς αἴτιος κακῶν ὄντι πολέμα
κατ' ἑσιν.

Εκ τῶν τοιούτων ἀνεφύοντο πόλεμα βα-
 ρεῖς. ἐκ τῶν τοιούτων πορθήσεις παντῶν
 ἰστροῖ ἐντεθῆν ἐλαττώσεις μὲν τῶν πρὸς τὰς
 χρείας ἀναγκαίων, πλήθον δ' τῶν ἐπιπέσειν
 κακῶν ἐντεθῆν οἰτῆς τοσαύτης ἀσπασ-
 δουσεῖας.